

Kan ikke stoppe omkamp

En ordfører kan ikke nekte kommunestyret å ta omkamp i kontroversielle saker når et flertall krever at saken blir behandlet på nytt, slår jussprofessor Jan Fridthjof Bernt fast.

Spørsmål

I et kommunestyremøte ble det med ni mot åtte stemmer sagt nei til et forslag om sammenslåing med to nabokommuner. En av dem som stemte mot var varamedlem som opprinnelig var innvalgt for et parti for sammenslåing, men som siden hadde skiftet partitilhørighet.

Senere krevde ni av kommunestyremedlemmene at saken måtte settes opp på saklisten til neste kommunestyremøte. De viste til kommuneloven § 32 nr. 1: «Møte i folkevalgte organer skal holdes på de tidspunkter som er vedtatt av organet selv, kommunestyret eller fylkestinget, og ellers når organets leder finner det påkrevd eller minst 1/3 av medlemmene krever det.»

Ordføreren, som var mot sammenslåing, avviste å ta opp saken på nytt. Han viste til Kommunaldepartementet som i en annen sammenheng har uttalt at bestemmelsen i § 32 ikke åpner for omkamp om avgjorde saker, og særlig ikke når det ikke foreligger nye opplysninger.

Kan ordføreren å nekte å føre saken på sakslisten?

Bernt svarer

Etter min oppfatning er det ganske klart at ordfører ikke kan nekte at denne saken blir ført opp på saklisten i møtet. Kommuneloven gir en tredel av det folkevalgte organet rett til å kreve en sak ført opp på saklisten i neste møte, om nødvendig i et ekstraordinært møte, og ordføreren kan ikke blokkere dette fordi han mener det er en «omkamp».

Kommunaldepartementet har riktignok uttalt (sak 11/1296) det legger til grunn «at bestemmelsen må anses å være en unntaksbestemmelse, og at den er ment å ha begrenset rekkevidde», at det «er... ikke intensjonen å åpne for en alminnelig adgang til politisk «omkamp» etter at saken avgjort», og at dette «spesielt må ... gjelde dersom det ikke foreligger nye opplysninger i saken etter at denne er behandlet». Som begrunnelse for denne innskrenkende tolkningen av lovens regel viser departementet til kommunelovutvalgets utredning (NOU 1990:13 s. 375), uten at jeg kan se hvor man mener å finne støtte for denne lovforståelsen her. Kommunelovutvalget uttaler tvert imot samme sted:

«Har kommunestyre, fylkesting eller minst 1/3 av organets medlemmer forlangt ekstraordinært møte til behandling av en konkret sak, må denne selvsagt føres opp på dagsordenen. Av dette følger at også at kommunestyret, fylkestinget eller minst 1/3 av medlemmene i stedet kan forlange en sak oppført på dagsordenen på neste ordinære møte.»

Det er etter dette ganske åpenbart at ordfører ikke har noen vetorett i en slik situasjon, og at han ikke kan unnlate å føre saken opp på saklisten når slikt krav er framsatt. Om det ikke er gjort i innkallingen, må feilen rettes opp så raskt som mulig, senest ved møtets begynnelse.

Ordførers rett til å nekte realitetsvedtak i sak som ikke var oppført på saklisten innkallingen til møtet, kan heller ikke gjelde her. Den tar sikte på situasjoner der ordfører mener en sak som reises først i møtet, må utsettes for å få en forsvarlig saksutredning. Det er åpenbart ikke tilfelle i denne saken, og ordfører kan selvsagt ikke bruke denne vetoretten når han selv er årsaken til at saken ikke er oppført i innkallingen.

Omkampargumentet er dermed klart rettslig uholdbart og også saklig dårlig begrunnet. Hvis flertallet i det folkevalgte organet mener saken nå må være ferdig utdebattert og endelig avgjort, kan det etter kommuneloven § 34 nr. 1, første setning, avskjære det det mener er en hensiktsløs omkamp ved «med alminnelig flertall vedta å utsette realitetsbehandlingen av en sak på den utsendte saklisten», også på ubestemt tid.

Hvorvidt krav om at sak der det er truffet vedtak føres opp til behandling på nytt, er en unødig omkamp, eller om det grunn til å gå ny runde i det folkevalgte organet, avgjør kommunestyret selv med alminnelig flertall.

Hvis kommunestyret godkjenner dagordenen til møtet uten å ta uttrykkelig stilling til om denne saken skal være med, er det en avgjørelse som kan bringes inn for fylkesmannen av tre eller flere kommunestyremedlemmer, etter reglene i kommuneloven § 59.